

LÆRERVEJLEDNING

EU & JAGTEN PÅ KEMIKALIERNE

LÆRERVEJLEDNING TIL BRUG AF 'EU OG JAGTEN PÅ KEMIKALIERNE'

'EU og jagten på kemikalierne' har til formål at konkretisere undervisningen i EU-stof på samfundsfag A-niveau, så eleverne kan se relevansen af den – til tider – teoritunge gennemgang af kernestoffet i EU. Helt konkret er dette materiale tiltænkt at dække:

KERNESTOF:

- › Politiske beslutningsprocesser i Danmark i en global sammenhæng, herunder de politiske systemer i Danmark og EU.

FAGLIGE MÅL:

- › Undersøge og dokumentere et politikområde, herunder betydningen af EU og globale forhold.

Det er ikke tanken, at materialet nødvendigvis skal bruges fra ende til anden. Endvidere kan dette materiale ingenlunde dække et helt undervisningsforløb i EU.

Tværtimod er stoffet tænkt som en måde at bringe teoretisk viden om EU i spil for eleverne på med et fokus på et konkret og vigtigt policyområde i EU: kemikalie- og miljøpolitik.

Denne vejledning giver et bud på, hvordan materialet kan bruges i et undervisningsforløb om EU. I denne vejledning antages det, at der forinden og/eller sideløbende er arbejdet med grundlæggende kernestof om EU. Konkret er der taget udgangspunkt i en sideløbende læsning af Hans Branners 'Det politiske Europa' (Forlaget Columbus, 2017, 3. udgave), men andre grundbøger i EU kunne også supplere dette korte caseforløb på meningsfuld vis. Dette undervisningsmateriale vil derfor hovedsagelig bidrage med empirisk indsigt i dette konkrete policyarbejde i EU.

Nedenstående modulplan er tænkt som at kunne afslutte et forløb i EU på A-niveau, men kan ligeledes fungere som enkeltstående moduler i løbet af ethvert EU-forløb på henholdsvis B- og A-niveau.

1. MODUL: HORMONFORSTYRENDE STOFFER

DAGSORDEN OG ARBEJDSFORMER

- 1) **Fælles gennemgang i klassen – hvad er miljøpolitik, og hvorfor er dette interessant at studere i en EU-kontekst frem for blot i national kontekst?** (10 minutter)
- 2) **Eleverne løser i par krydsogtværsen til dagens opgave og diskuterer i denne forbindelse nøglebegreberne.** (15 minutter)
- 3) **Lærergennemgang af de væsentligste pointer fra dagens lektie samt diskussion af væsentlige spørgsmål i plenum i klassen.** (20 minutter)

----- Mulighed for 5 minutters pause -----

- 4) **Direktiv eller forordning?** (10 minutter)
I par diskuteres det, hvilke fordele der er ved at indføre EU-love som henholdsvis forordning eller direktiv. Herunder bedes eleverne specifikt tage stilling til, hvornår de to lovgivningsmuligheder giver mening inden for miljøpolitikken.

LEKTIE OG MATERIALE

Forudsat kendskab til kernestof: EU's institutioner og lovgivningsprocessen i EU kan læses i 'Det politiske Europa' (Branner, 2017): 34-44 og 77-84.

Lektie til modulet: Introduktionen til materialet 'EU og Jagten på kemikalierne' samt 'Mode og junk – hormonforstyrrende stoffer i hverdagen'.

5) Et dyk ned i miljøpolitikken (30 minutter)

Klassen deles i grupper af tre. Disse grupper deles derefter ind i tre dele (for eksempel 3x3 elever til hvert punkt)

Hold 1: *Undersøg og diskutér hvordan og hvorfor nyere forskning kan spille ind i for eksempel Miljøstyrelsens og Fødevarerstyrelsens EU-arbejde?*

Undersøg og diskutér, hvordan EU-medlemslandene kan samarbejde om fælles indspil til EU-lovgivning.

Hold 2: *Diskutér, hvordan EU's regler spillede ind i den procedure, der var omkring et dansk forbud mod fire ftalater? Diskutér miljøorganisationernes og industriens interesser i det nationale forbud. Hvad kan fortalernes og modstandernes argumenter være?*

Hvad ændrede sig, så forslaget alligevel kunne genstilles i 2016?

Hold 3: *Undersøg og diskutér, hvad forskellen er på en delegeret retsakt og en gennemførelsesretsakt.*

Undersøg, hvordan holdningen er til de foreslåede kriterier for hormonforstyrrende stoffer blandt de forskellige EU-medlemslande. Hvad kan årsagen være til, at forskellige medlemslande har vidt forskellige holdninger?

Læreren bakker op i det opsøgende arbejde, hvor der findes materiale og eksempler online, der kan belyse de respektive opgaver.

Resultaterne fremlægges i matrixgrupper i starten af næste modul.

2. MODUL: CIRKULÆR ØKONOMI

DAGSORDEN OG ARBEJDSFORMER

- 1) **Matrix-præsentationer fra sidste modul (30 minutter)**
Eleverne præsenterer for hinanden på skift, således at tre personer fra henholdsvis hold 1, 2 og 3 samles for at høre hinandens resultater. Hver elev har cirka 5 minutter til at præsentere sit svar, og ikke mindst hvilke kilder han/hun har anvendt. Læreren kan samle op i plenum alt efter behov.
- 2) **Lærergennemgang af begrebet 'cirkulær økonomi' (10 minutter)**

----- Mulighed for 5 minutters pause -----
- 3) **Opfind et produkt til den cirkulære økonomi (45 minutter)**
I grupper af tre personer – for eksempel samme grupper som i sidste modul – skal eleverne nu designe et produkt, der egner sig til at indgå i den cirkulære økonomi. Her skal de udarbejde en produktbeskrivelse, der indeholder en forklaring af produktets potentiale i den cirkulære økonomi samt en model, der illustrerer den cirkulære proces.

LEKTIE OG MATERIALE

Forudsat kendskab til kernestof: EU's institutioner og lovgivningsprocessen i EU kan læses i 'Det politiske Europa' (Branner, 2017): 34-44 og 77-84. Med fordel kan også læses 116-121.

Lektie til modulet: Vær klar til at præsentere spørgsmål fra sidst i matrixgrupper (cirka 5 minutter), og læs 'Fra losseplads til genbrug – cirkulær økonomi'.

3. MODUL: PLASTIK

DAGSORDEN OG ARBEJDSFORMER

- 1) **Plenum-præsentation fra udvalgte/tilfældige grupper samt opfølgende spørgsmål fra klassen (20 minutter)**
- 2) **Rollespil om plastikpolitik i EU - forberedelse (40 minutter)**
Gå i grupper, som repræsenterer 1) industrien, 2) miljøorganisationer og 3) EU-parlamentarikere fra forskellige politiske grupper (deles i to grupper: grønne og liberale) og 4) en EU-kommissær.

Casen: Der er kommet ny forskning, der viser, at mikroplastik er langt mere sundhedsskadeligt end først antaget. Spørgsmålet er: Skal dette give anledning til ny eller strammere lovgivning, eller er det op til forbrugerne selv at vælge?

Eleverne får nu 40 minutter til at forberede sin(e) holdning(er) og argumenter – dette gælder for gruppe 1), 2) og 3). Gruppe 4) læser ligeledes op på emnet og diskuterer, hvordan de vil forholde sig til input fra de tre andre aktører.

LEKTIE OG MATERIALE

Forudsat kendskab til kernestof: EU's institutioner og lovgivningsprocessen i EU kan læses i 'Det politiske Europa' (Branner, 2017): 34-44 og 77-84. Med fordel kan også læses 121-126 inden dagens modul.

Lektie til modulet: Forbered præsentation af produktbeskrivelse. Læs 'Klodens nye plage – plastik'.

3) Rollespil – debat i plenum (30 minutter)

Hver gruppe får 2-3 minutter til at fremlægge sin holdning og sine hovedargumenter. Dernæst er der åben debat i plenum i cirka 15 minutter. Afslutningsvis går gruppe 4) uden for døren og beslutter på baggrund af debatten, hvilket skridt de vil tage herfra.

Andre forslag til opgaver:**MODE OG JUNK – HORMONFORSTYRENDE STOFFER I HVERDAGEN**

- Vælg en type kemikalier, som bliver diskuteret i EU og ofte bliver nævnt i medierne. Det kunne være fluorstoffer i eksempelvis pizza-bakker, parabener i cremer og kosmetik, bisphenol A i dåsemad og Roundup (glyfosat) på markerne. Undersøg, hvad status er. Hvad er planerne for at regulere/forbyde det? Hvordan forholder den danske regering sig til det og hvorfor?
- Gå i grupper, som repræsenterer for eksempel 1) industrien, 2) miljøorganisationer, 3) EU-parlamentarikerne fra forskellige politiske grupper og 4) en EU-kommissær. Diskutér fordele og ulemper ved den nuværende kemikalielovgivning og ved en eventuel kommende lovgivning, som forbyder stoffet helt. Byg argumenterne op ud fra de tre forskellige rapporter, videooptagelserne og jeres egen research i avisartikler og andet materiale.
- Se dokumentaren 'Kampen om kemikalierne' fra 2008. Den giver et indblik i, hvordan lobbyismen fungerer i EU, og handler om vedtagelsen af den dengang nye kemikalielov, REACH. Undersøg, hvad der siden er sket på området. Hvor langt er EU nået siden 2008? Hvilke sager har trukket lovgivningen i hvilke retninger? Hvilke interessenter har været på banen? Hvad er den allernyeste udvikling? Hvilke kommissærer har haft betydning for den udvikling? Har skift af kommissærer og nye resultater ved EU-valg betydet noget for kemikalie-området? Hvis ja, hvordan?

<http://filmcentralen.dk/alle/film/kampen-om-kemikalierne>

- Hvis frihandelsaftalen mellem USA og EU (TTIP) bliver en realitet, hvilken effekt kan det så få på den nuværende og fremtidige kemikalielovgivning i EU? Kan EU opretholde lovgivningen? Hvor stor forskel er der på amerikansk og EU-kemikalielovgivning? Hvilke stoffer kunne især blive et diskussionsemne? Diskutér for og imod TTIP ud fra et kemikalie-synspunkt.

FRA LOSSEPLADS TIL GENBRUG – CIRKULÆR ØKONOMI

- Hvilke sektorer og virksomheder har fordel af den cirkulære økonomi, og hvilke kunne være imod det? Hvorfor? Hvad kan de gøre for at tilpasse sig/forberede sig på en kommende lovgivning? Kom med eksempler.
- Hvordan passer initiativer, der fremmer reparationer, ind i den cirkulære økonomi?
- Undersøg, hvad handlingsplanen for EU-pakken for cirkulær økonomi konkret går ud på. Hvem skal gøre hvad? Hvad bliver lovpligtigt? Og hvad er konsekvenserne, hvis landet ikke overholder det?
- Rundtomkring i Europa har flere og flere fået øjnene op for, at ressourcerne er ved at slippe op, og at vi skal gøre noget ved det. Byghaver, reparations-caféer, byttemarkeder og madspilds-apps er en del af en nyere tendens. Men har initiativer på græsrodsniveau effekt på EU's beslutninger og lovgivning? Hvordan/hvorfor ikke? Giv eksempler på, hvor det er lykkedes/ikke lykkedes?

- Hvilke danske EU-parlamentarikere arbejder med cirkulær økonomi-pakken? Hvilke udvalg arbejder med det?
- Opfind selv et koncept eller produkt, der egner sig til at indgå i den cirkulære økonomi. Udarbejd en produktbeskrivelse, der indeholder en forklaring af produktets potentiale i den cirkulære økonomi.

KLODENS NYE PLAGER – PLASTIK

- Diskutér, hvad årsagerne kan være til, at det går så langsomt med at få lovgivning på plads, som vil mindske forureningen med plastik.
- Hvem har indflydelse på beslutningsprocesserne i EU, ud over EU-Kommissionen, Europa-Parlamentet og Ministerrådet? (Diskutér her, hvilken rolle lobbyister har – både industriens og miljøorganisationernes).
- Hvilke EU-parlamentarikere og grupper i Europa-Parlamentet arbejder med plastikforurening? Undersøg, hvordan de er organiseret på tværs af lande og partier. Hvordan arbejder de med fokusområdet inden for de forskellige grupper?